

Hoofdstuk 9

Thema: „Structuren en Organisaties“

Aspecten:

- Economische kringloop
- Bedrijfsorganisatie
- Organisatiestructuren
- Ondernemingsvormen

Inhoud:

p. 2	De bedrijfsorganisatie
p. 7	Organisatiestructuren
p. 7	A: de lijnstructuur
p. 8	B: de stafstructuur
p. 9	C: de lijn-stafstructuur
p. 10	D: de matrixorganisatie
p. 14	Ondernemingsvormen
p. 15	Oefeningen
p. 20	Oplossingen

1.)De bedrijfsorganisatie

Als je iets wilt organiseren dan gaat het erom,

- dat je voorwaarden schept,
- dat je relaties tussen mensen tot stand brengt,
- dat je hun middelen verschaft om bepaalde taken uit te voeren.

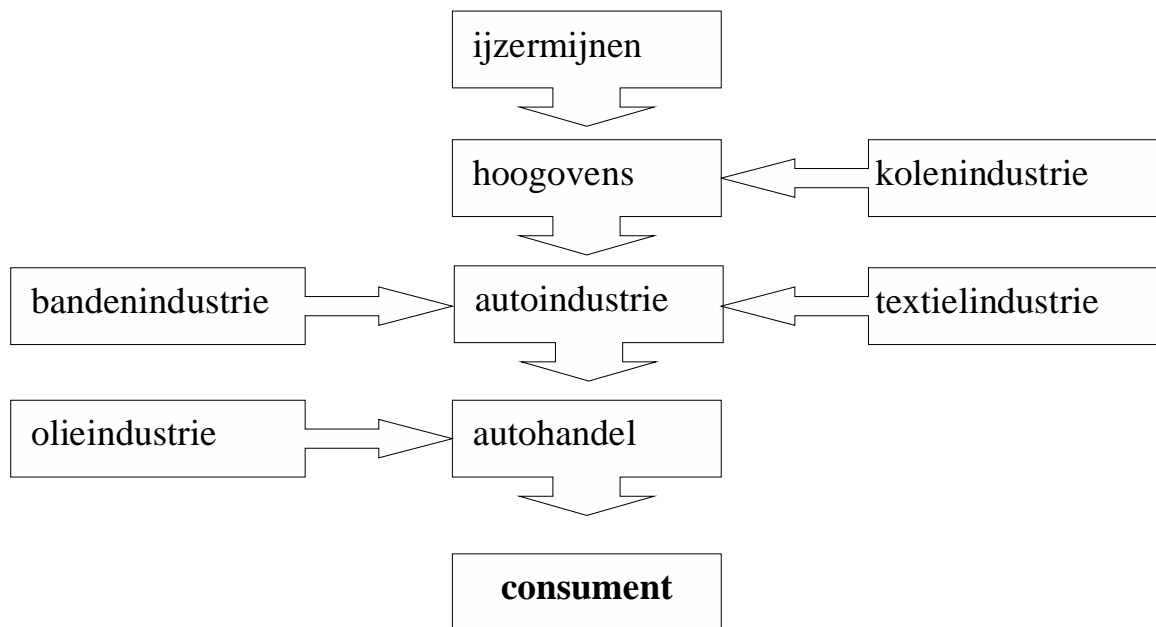
Bedrijfsactiviteiten spelen zich in een groot aantal ondernemingen, bedrijven, firma's van zeer uiteenlopende aard af.

De klassieke indeling geschiedt meestal in de vier sectoren:

Primaire sector	secundaire sector	tertiaire sector	quartaire sector
-landbouw -tuinbouw	-productie	-handel -banken -overheidsinstellingen	-gezondheidszorg -onderwijs

Binnen die sectoren kun je ook weer verschillende opeenvolgende fasen onderscheiden. Een dergelijke indeling noemt men **bedrijfskolom**.

Hoe men van een grondstof tot het eindproduct komt kan het volgende voorbeeld duidelijk maken:

Fachhochschule
Gelsenkirchen

Andreas Nagel-Syben
Fachsprache Wirtschafts-Niederländisch
Hoofdstuk 6

Een andere structurering van bedrijfsorganisatie kun je met de begrippen **profit- en non-profitorganisaties** omschrijven.

Een profit-organisatie werkt zelfstandig en heeft tot doel winst te maken door het produceren en verkopen van goederen of diensten. Hierbij draagt de ondernemer zelf het risico en de onzekerheid.

Bij non-profitorganisaties ontbreekt het winstaspect. Hier draagt de gemeenschap het risico. Tot de non-profitorganisaties reken je scholen, ziekenhuizen etc.

In het onderstaande schema worden er vier soorten organisaties voorgesteld, waarbij een belangrijke factor de winstgerichtheid is. Er zijn verschillen in afhankelijkheidsgroepen, in aantallen mensen met wie men te maken heeft, in financiële structuur.

Organisatie	Belanghebbende	Voorbeelden
1. Commerciële bedrijven („business“-profit-gericht)	-eigenaars -aandeelhouders -consumenten	industriële bedrijven, groothandel, detailhandel, postorderbedrijven, banken en andere dienstverleners (=winstgerichte bedrijven)
2. Dienstverlenende organisaties (non-profit, vaak overheid)	-klanten -patiënten	ziekenhuizen, scholen, universiteiten, psychiatrische inrichtingen, musea, theaters (=non-profit)
3. Organisaties voor wederzijds belang (non-profit)	-leden	politieke partijen, vakbonden, verenigingen, beroepsorganisaties, godsdienstige groepen
4. Organisaties voor algemeen belang (overheidsorganisaties non-profit)	-het publiek -„iedereen“	belastingdienst, ministeries, politie, brandweer, Rode Kruis

2.) Organisatiestructuren

Binnen het bedrijf kun je spreken van vaste organisatiestructuren.

Enkele kenmerken:

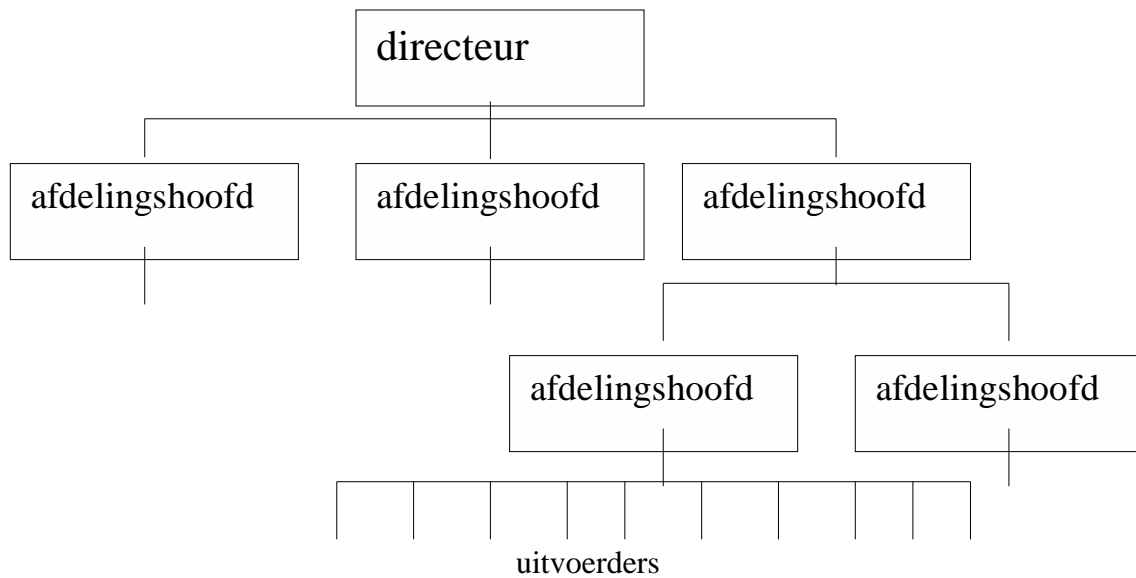
- enkelvoudigheid in de leiding (iedereen heeft slechts één onmiddellijke overste)
- functiebegrenzing (aantal ondergeschikten moet begrensd zijn; het arbeidsproces moet binnen de afdeling begrensd zijn in tijd)

Het is belangrijk dat iedereen zijn juiste activiteiten kent om doeltreffend of effectief te werken. Bovendien moet men de activiteiten doelmatig of efficiënt uitvoeren.

Ook aanpassingsvermogen of flexibiliteit wordt op prijs gesteld.

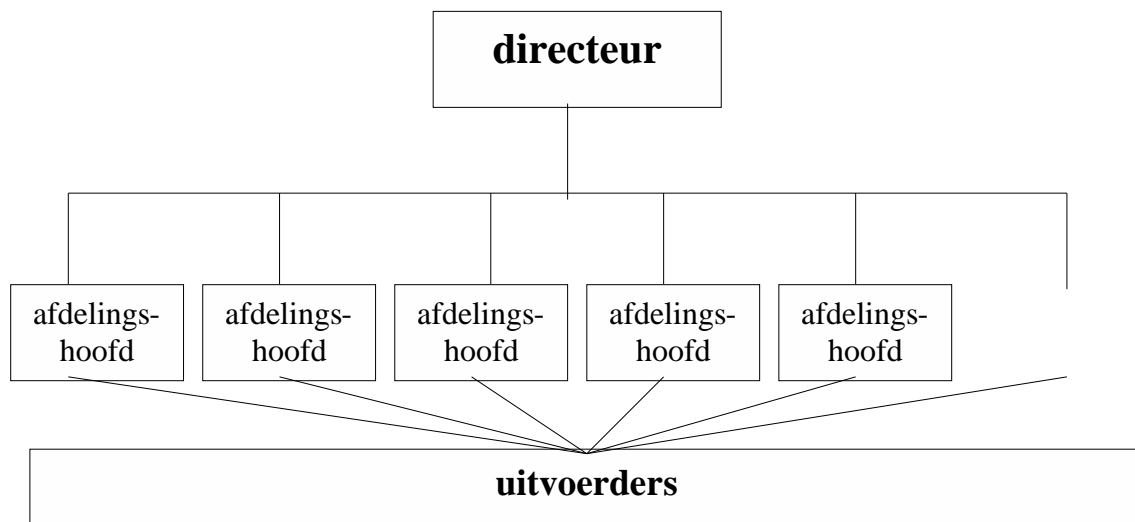
Hierna volgen verschillende schema's, die de samenstelling van een organisatie, het zogenaamde **organigram** tonen.

A: De lijnstructuur (hiërarchische structuur)

B. De stafstructuur (functionele organisatie)

Om een grotere specialisatie binnen het leiden van productieprocessen te kunnen bereiken, kan een scheiding tussen voorbereiding, uitvoering en controle van het werk structurele verbetering brengen.

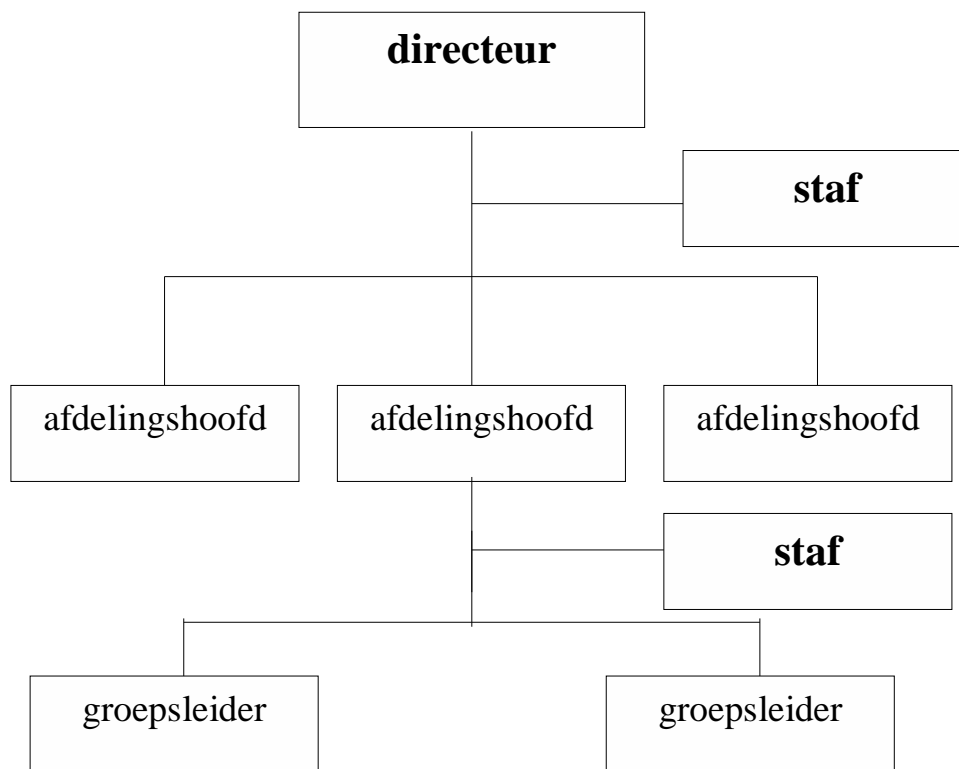

C. De lijn-stafstructuur

De combinatie van de twee voorafgaande structuren laat zien, dat er de lijnstructuur is behouden, maar door het toevoegen van een staforgaan werd meer specialisatie mogelijk gemaakt.

Taken van een dergelijk staforgaan:

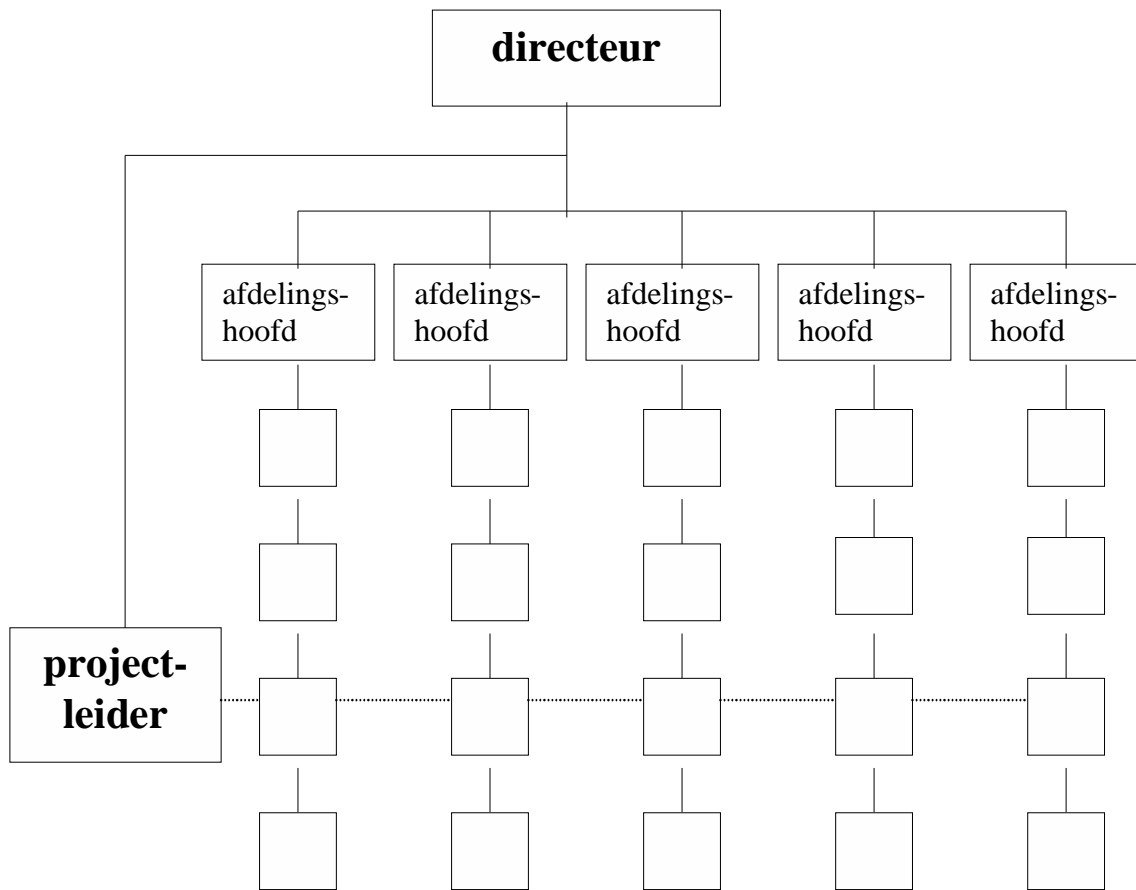
- dienstverlening: onderhoud, financiële bedrijfsbeheersing
- adviesverlening: personeelszaken, organisatie

D.) Matrixorganisatie

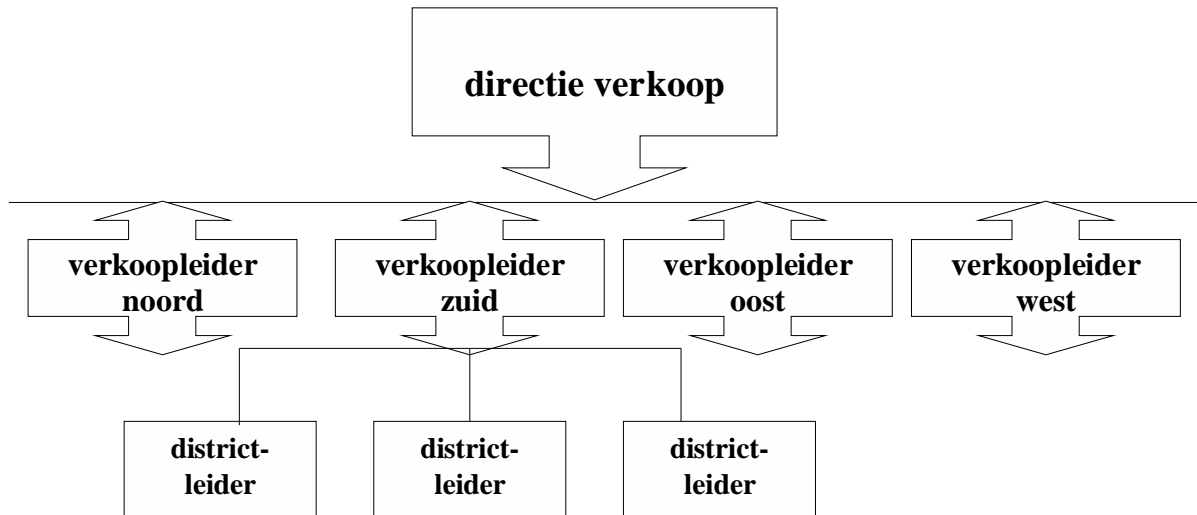
Steeds meer ondernemingen verminderen het aantal hiërarchische niveaus in de organisatiestructuur, zodat deze vlakker wordt. Flexibiliteit, slagvaardigheid en kostenminimalisatie zijn voor de onderneming een noodzaak.

Bij een project ontstaat een tijdelijke samenwerking van medewerkers uit verschillende functionele afdelingen, gecoördineerd door een projectleider.

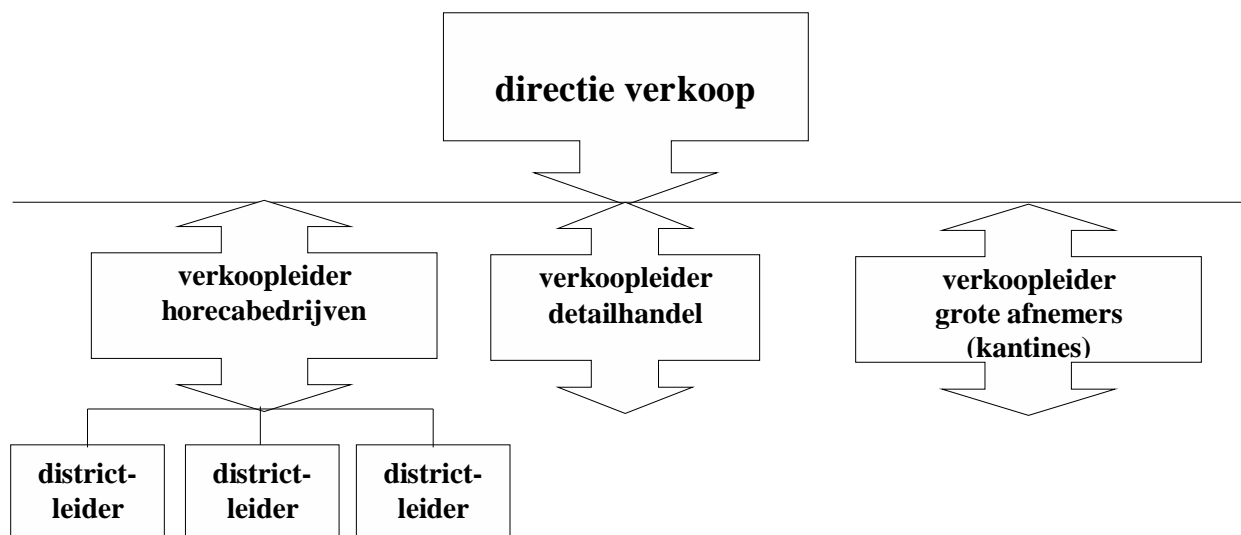
Hierin is er een samenwerking tussen een aantal functies en activiteiten in horizontale richting binnen het verticale verband van de bestaande organisatiestructuur.

Als concreet voorbeeld zou ik hier drie veel voorkomende manieren van indelingen van de afdeling verkoop willen voorstellen. Het eerste voorbeeld laat een verkooporganisatie zien, die ingedeeld is volgens bepaalde gebieden (regionale verkooporganisatie).

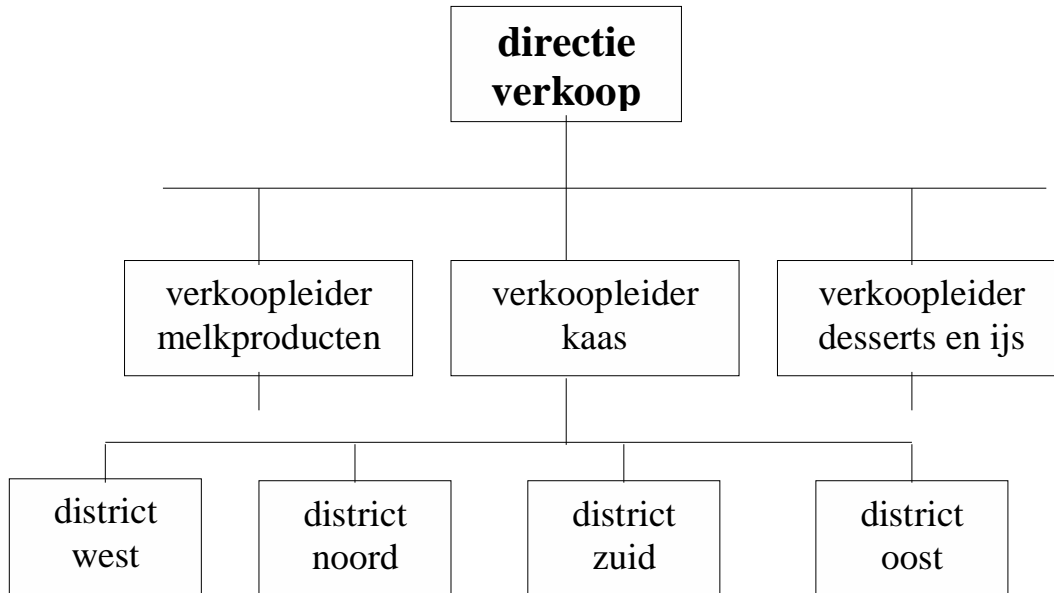
In Nederland wordt trouwens vaak een provincie-indeling gebruikt of de **Nielsen-districten** (bv. district III: Groningen, Friesland, Drente)

Bij het tweede voorbeeld is de afdeling verkoop ingedeeld naar het type klanten/afnemers:

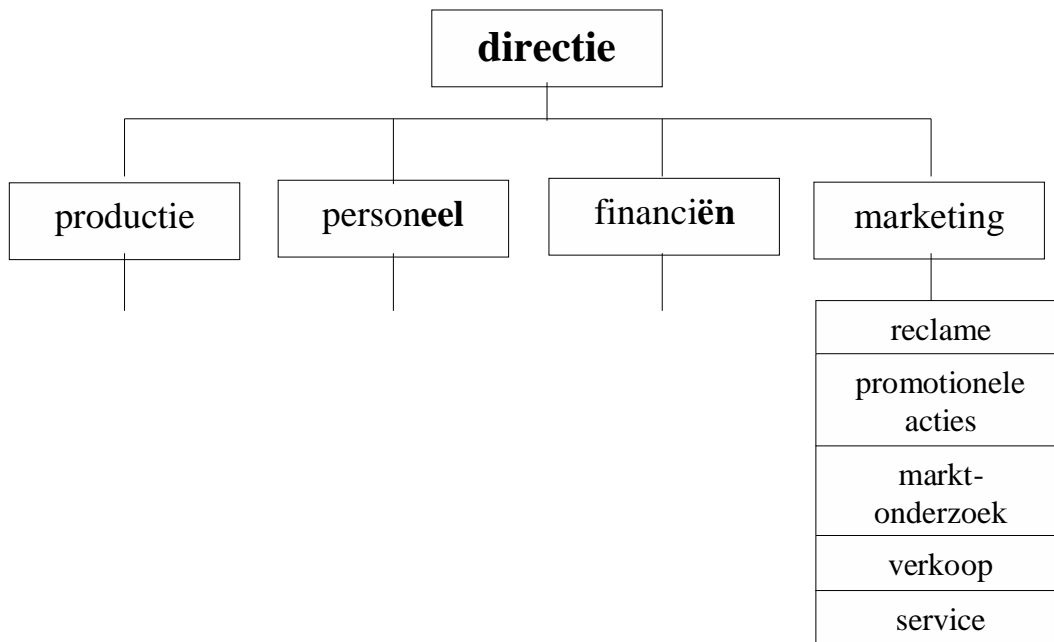
Een dergelijke structuur kun je bijvoorbeeld bij een koffiebranderij als Douwe Egberts of Van Nelle of bij frisdrankproducenten vinden.

Als derde voorbeeld krijg je een indeling volgens de soorten producten geboden. Voor elke productgroep zijn weer districtleiders aangesteld.

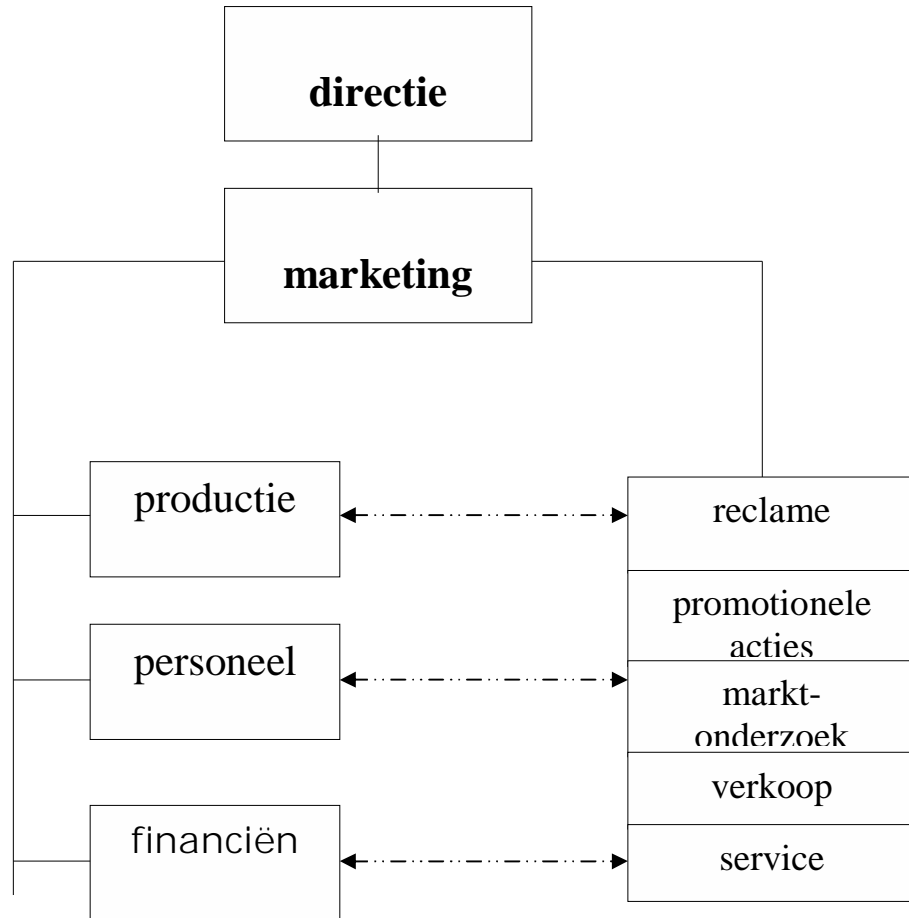

De twee volgende voorbeelden stellen een andere bedrijfsstructuur voor. Het oogmerk is vooral gericht op de **marketingafdeling**. In het eerste schema vind je de afdeling marketing geïntegreerd. De taak van deze afdeling is het uitvoeren van plannen, die een andere afdeling of de directie uitgedacht heeft.

Alle onder de marketing vallende activiteiten zijn gebundeld:

Het laatste schema laat zien dat het gehele bedrijf vanuit de marketing wordt geleid. Productie, personeelszaken en financiën moeten opereren vanuit de eisen die de marketing als de centrale afdeling stelt.

Ondernemingsvormen (de juridische vormen van een onderneming)

Eenmanzaak (dt. *Einzelunternehmung*)

De eenvoudigste, oudste en meest voorkomende ondernemingsvorm is de eenmanzaak. De ondernemer is de enige eigenaar. Hij is verantwoordelijk voor de werking en de mislukkingen. Er kunnen in een eenmanzaak vele mensen werkzaam zijn.

voordelen: snelle beslissingen mogelijk
 volle winst van de onderneming voor eigenaar,
 dit leidt tot het streven naar grote efficiency.

nadelen: - eigenaar kan overlijden; geen voortzetting van het bedrijf
 - uitbreiding van de zaak niet zo makkelijk;
 leningen voor grote bedragen moeilijk te verkrijgen;

De vennootschap onder firma (=V.O.F.) (dt. *Offene Handelsgesellschaft*)

De vennootschap onder firma is een ondernemingsvorm, waarin twee of meer personen (de zogenaamde vennoten) onder een gemeenschappelijke firmanaam en onder gezamenlijke verantwoordelijkheid een zaak runnen. Ieder vennoot is slechts verantwoordelijk voor een deel van het risico.

De naamloze vennootschap (=N.V.) (dt. *Aktiengesellschaft*)

De naamloze vennootschap is een vennootschap met een in aandelen verdeeld vermogen, waarin ieder vennoot (aandeelhouder) voor één of meer overdraagbare aandelen deelneemt. De aandeelhouders zijn alleen aansprakelijk voor dat gedeelte, dat ze in de N.V. inbrengen.

De besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid (B.V.)

(dt. *Gesellschaft mit beschränkter Haftung =GmbH*)

De B.V. toont veel gelijkenis met de N.V., alleen de publicatieplicht is anders geregeld. De aandeelbewijzen mogen bij een B.V. niet worden uitgegeven, de aandelen zijn niet vrij overdraagbaar.

Fachhochschule
Gelsenkirchen

Andreas Nagel-Syben
Fachsprache Wirtschafts-Niederländisch
Hoofdstuk 6

Oefeningen

1. Hoe noemt men de volgende gebieden, die bij het marktonderzoek gebruikt worden?

..... III III IV V
agglomeraties van Amsterdam Rotterdam Den Haag	rest van: Noord-Holland Zuid-Holland Utrecht	Groningen Friesland Drente	Overijssel Gelderland	Zeeland Noord-Brabant Limburg

2. Welke organisatiestructuur toont de volgende kenmerken?

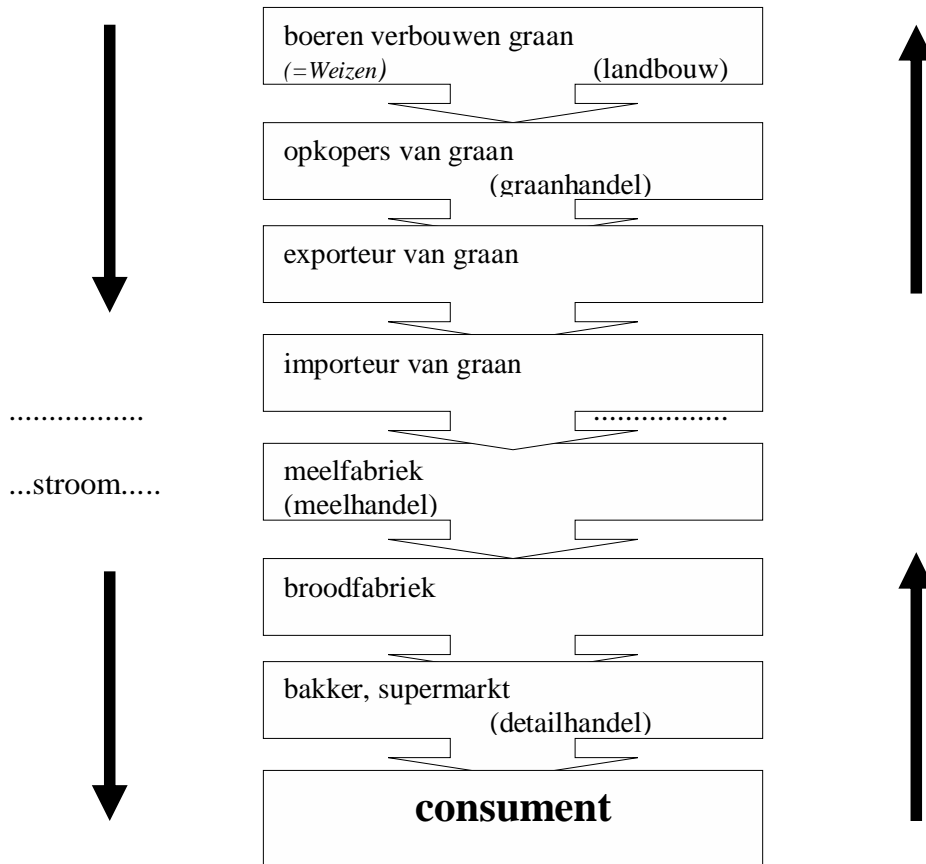
- A:
- scheiding op niveau van leiding
 - eenheid van bevel waardoor gezag en coördinatie mogelijk is
 - mogelijke spanningen tussen lijn- en staffunctionarissen
 - geen lijnbevoegdheid van staforganen
- B:
- meervoudige leiding, meervoudige bevelen
 - goede communicatie
 - grotere deskundigheid
 - hoge personeelskosten
 - tegenstrijdigheden mogelijk door meervoudig bevel
- C:
- meervoudige leiding
 - samenwerking tijdelijk
 - vlakke organisatiestructuur

3. Zoek het passende Nederlandse woord; kies uit :

doeltreffend	doelmatig	hoogte	taak	werkzaamheid
(gestructureerde) overzicht	verbinding	opbouwen	volgens rangorde	aanpassings- vermogen
zuil, pilaar; gedeelte van een bladzijde	zo klein mogelijk	gezamenlijk bewerkte opdracht	voortbrenging van goederen (of films)	te werk gaan
bij het middelpunt gelegen		gevaar van schade of verlies	de handel betreffende	onderdeel/ afdeling van een gebied
ontwikkelingsstap	in samenwerkend verband brengen		verwezenlijking, omzetting in klinkende munt	

vreemd woord	Nederlands woord	vreemd woord	Nederlands woord
activiteit		minimaal	
centraal		niveau	
combinatie		opereren	
commercieël		productie	
coördineren		project	
effectief		realisatie	
efficiënt		risico	
fase		schema	
flexibiliteit		sector	
functie		structureren	
hiërarchisch		type	
kolom			

4. Beschrijf het volgende proces!

Fachhochschule
Gelsenkirchen

Andreas Nagel-Syben
Fachsprache Wirtschafts-Niederländisch
Hoofdstuk 6

5. Vul de volgende begrippen in:

aansprakelijkheid	coöperatieve	financiering	juridische
leiding	rechtsvorm	vennootschap	

De ondernemingsvorm of de van de onderneming

De keuze voor de ondernemingsvorm wordt onder meer bepaald door:

- de tegenover derden
- het aantal personen dat deel uitmaakt van de
- de van de onderneming

Er bestaan diverse vormen voor een onderneming:

- eenmanszaak
- vereniging
- naamloze en besloten

6. Welke afkortingen gebruikt men in Nederland?

Duits	Nederlands
<i>GmbH</i>	
<i>OHG</i>	
<i>AG</i>	

7. Noem het vreemde woord! (vgl. Oef. 3)

Nederlands woord	Vreemd woord
taak	
verbinding	
verwezenlijking	
gezamenlijk bewerkte opdracht	
volgens rangorde	
werkzaamheid	
aanpassingsvermogen	
te werk gaan	
in samenwerkend verband brengen	
voortbrengen van goederen	

Fachhochschule
Gelsenkirchen

Andreas Nagel-Syben
Fachsprache Wirtschafts-Niederländisch
Hoofdstuk 6

**8. Welk „bedrijfs-woord“ wordt hier gezocht?
Vorm samenstellingen!**

administratie	begroting	bond	concentratie
economie	kolom	omvang	organisatie
resultaat	sluiting	tak	voering

stopzetten van de produktie	bedrijfs.....
kennis over aspecten van de leiding	bedrijfs.....
vereniging voor een bedrijfstak	bedrijfs.....
het leiden van een firma	bedrijfs.....
boekhouding	bedrijfs.....
winst, efficiency	bedrijfs.....
branche	bedrijfs.....
openvolgende bedrijfstakken, van eerste producent tot laatste afnemer	bedrijfs.....
geschatte ontvangsten en uitgaven; beleidsplan	bedrijfs.....
grootte en productiemassa	bedrijfs.....
bundeling van produktie, afzet ...	bedrijfs.....
structuur, ordening binnen een bedrijf	bedrijfs.....

9a) Noem telkens een voorbeeld voor de vier sectoren:

primaire sector	
secundaire sector	
tertiaire sector	
quartaire sector	

9b) Noem telkens een voorbeeld voor

1) commerciële bedrijven	
2) dienstverlenende non-profit organisaties	
3) organisaties voor wederzijds belang	
4) organisaties voor algemeen belang	

Fachhochschule
Gelsenkirchen

Andreas Nagel-Syben
Fachsprache Wirtschafts-Niederländisch
Hoofdstuk 6

Oplossingen:

1. Nielsen-districten of Nielsen-gebieden
2. A: lijn-stafstructuur
B: stafstructuur of functionele organisatie
C: matrixorganisatie

3.

vreemd woord	Nederlands woord	vreemd woord	Nederlands woord
activiteit	werkzaamheid	minimaal	zo klein mogelijk
centraal	bij het middelpunt gelegen	niveau	hoogte
combinatie	verbinding	opereren	te werk gaan
commercieël	de handel betreffende	productie	voortbrenging van goederen (of films)
coördineren	in samenwerkend verband brengen	project	gezamenlijk bewerkte opdracht
effectief	doeltreffend	realisatie	verwezenlijking, omzetting in klinkende munt
efficiënt	doelmatig	risico	gevaar van schade of verlies
fase	ontwikkelingsstap	schema	(gestructureerde) overzicht
flexibiliteit	aanpassings-vermogen	sector	onderdeel/ afdeling van een gebied
functie	taak	structureren	opbouwen
hiërarchisch	volgens rangorde	type	soort, model, grondbeeld
kolom	zuil, pilaar; gedeelte van een bladzijde		

5. De ondernemingsvorm of de rechtsvorm van de onderneming

De keuze voor de ondernemingsvorm wordt onder meer bepaald door:

- de aansprakelijkheid tegenover derden
- het aantal personen dat deel uitmaakt van de leiding
- de financiering van de onderneming

Er bestaan diverse juridische vormen voor een onderneming:

- eenmanszaak
- coöperatieve vereniging
- naamloze en besloten vennootschap

6. Welke afkortingen gebruikt men in Nederland?

Duits	Nederlands
<i>GmbH</i>	B.V.
<i>OHG</i>	V.O.F
<i>AG</i>	N.V.

Fachhochschule
Gelsenkirchen

Andreas Nagel-Syben
Fachsprache Wirtschafts-Niederländisch
Hoofdstuk 6

7. Noem het vreemde woord! (vgl. Oef. 3)

Nederlands woord	Vreemd woord
taak	functie
verbinding	combinatie
verwezenlijking	realisatie
gezamenlijk bewerkte opdracht	project
volgens rangorde	hiërarchisch
werkzaamheid	activiteit
aanpassingsverogen	flexibiliteit
te werk gaan	opereren
in samenwerkend verband brengen	coördineren
voortbrengen van goederen	productie

8.

stopzetten van de productie	bedrijfssluiting
kennis over aspecten van de leiding	bedrijfseconomie
vereniging voor een bedrijfstak	bedrijfsbond
het leiden van een firma	bedrijfsvoering
boekhouding	bedrijfsadministratie
winst, efficiency	bedrijfsresultaat
branche	bedrijfstak
opevolgende bedrijfstakken, van eerste producent tot laatste afnemer	bedrijfskolom
geschatte ontvangsten en uitgaven; beleidsplan	bedrijfsbegroting
grootte en productiemassa	bedrijfsomvang
bundeling van productie, afzet ...	bedrijfsconcentratie
structuur, ordening binnen een bedrijf	bedrijfsorganisatie

9a)

primaire sector	landbouw / tuinbouw
secundaire sector	productie
tertiaire sector	handel, banken, overheid
quartaire sector	onderwijs / gezondheidszorg

9b) Noem telkens een voorbeeld voor

1) commerciële bedrijven	industriële bedrijven, handel, etc.
5) dienstverlenende non-profit organisaties	ziekenhuis, scholen, musea
6) organisaties voor wederzijds belang	politieke partijen, vakbonden, ...
7) organisaties voor algemeen belang	ministeries, politie, Rode Kruis

Fachhochschule
Gelsenkirchen

Andreas Nagel-Syben
Fachsprache Wirtschafts-Niederländisch
Hoofdstuk 6

woordenschat 9

aanbod	Angebot
aansprakelijk	verantwortlich, haftbar
behoeft	Bedarf
beslissing	Entscheidung, Beschluss
besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid B.V:	GmbH
consumptie	Konsum
district	Bezirk, Distrikt
driehoek	Dreieck
Eenmanzaak	Einzelunternehmung
eenvoudig	einfach; gewöhnlich
eigenaar	Eigentümer, Besitzer
gelijkenis	Ähnlichkeit, Übereinstimmung
gezin	Haushalt, Familie
groepsleider	Gruppenleiter
hoogovens	Hochöfen
ijzermijnen	Eisenminen
kringloop	Kreislauf
kwadraat	Quadrat
lening	Ausleihen, Anleihe
naamloze vennootschap N.V.	Aktiengesellschaft
ondergeschikten	Untergebenen
ontbreken	fehlen, mangeln
overheid	Regierung, Behörde
overlijden	Ableben, sterben
overste	Vorgesetzter
primaire sector	Primärer Sektor
productiemiddelen	Produktionsmittel
publicatieplicht	Publizitätspflicht
ruilverkeer	Tauschhandel
secundaire	Sekundär
stromen	Ströme
tertiaire	Tertiär
trouwens	übrigens; außerdem
vennootschap onder firma V.O.F	Offene Handelsgesellschaft
vennoten	Teilhaber, Gesellschafter
verbruiksgoederen	Verbrauchsgüter
vraag	Nachfrage